

Kulturrådet

Vår ref.: 21/4

Oslo, 01.02.2021

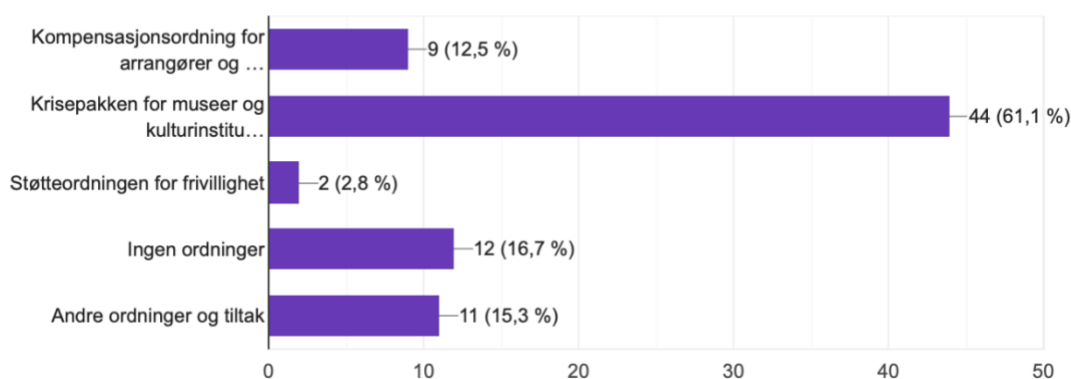
Innspill til gjenåpning av kultursektoren fra Norges museumsforbund

Museene er forskjellige, med ulike behov og utfordringer. De er kompetanseinstitusjoner for kunnskapsdeling og samtidig del av en større næringskjede. Arbeid i museene skaper mange ringvirkninger i samfunnet som nå er brutt av pandemien og inntektstapet. Eksempler er innkjøp av varer og tjenester for daglig drift, vedlikehold og bygningsvern samt deltidsarbeid til studenter.

Det var et godt grep fra kulturministerens side å øke driftstilskuddet for museene med over 60 % offentlig støtte for 2020 og første halvår 2021. Menon og BI/CCI understreker også i en av sine undersøkelser at denne ordningen har vært svært treffsikker. Det viser også Museumsforbundets undersøkelser av hvordan medlemmene opplever situasjonen. Mange av de som har svart oppgir at de får støtte fra den ordningen, og det gjenspeiles i at mange svarer at støtten de får hjelper dem godt eller ganske godt gjennom krisen. Undersøkelsen viser imidlertid også at det fortsatt er museer som faller utenfor de etablerte støtteordningene, og som ikke får hjelp til å komme gjennom krisen.

19. Hvilken ordning får ditt museum hovedsakelig støtte fra?

72 svar

Da museene ble stengt ned i mars i fjor, var det lite gehør for at de skulle få krisehjelp på linje med andre nedstengte virksomheter. Det tok tid før de mest sårbare museene med høye egeninntekter og lave offentlige tilskudd kunne søke om kompensasjon for tap av billettinntekter, kafe- og butikksalg. Mange av disse museene ligger i Oslo-området, og har nå vært stengt siden november. Den økonomiske situasjonen er i løpet av 2020 blitt svært uforutsigbar. Utsiktene for 2021 er ikke lyse, siden det er uklart når de får lov å åpne for publikum.

Kompensasjonen mange har fått dekker på langt nær tapene, og noen måtte vente helt til januar 2021 før kompensasjonen for sommerens tap ble utbetalt. De venter nå på kompensasjon for september. Endringene i kompensasjonsordningen for siste kvartal ser ut til å ekskludere institusjoner som Kon-Tiki-museet. Museumsforbundet har flere ganger påpekt at stimuleringsordningen som skal erstatte kompensasjonsordningen ikke ser ut til å passe for museene med under 60% tilskudd og store egeninntekter.

Den viktigste utfordringen for denne gruppen museer er at de IKKE har økonomisk forutsigbarhet som gjør det mulig å planlegge gjenåpning.

Slik situasjonen er i dag er det i stor grad museer i Oslo-området med lav eller ingen offentlig støtte som står i faresonen for å måtte stenge dørene dersom det ikke skjer en endring i støtteordningene slik at de kan få mer forutsigbar økonomi. Kon-Tiki-museet har så langt måttet avslutte et arbeidsforhold, samt permittert ansatte igjen fra november. De vil fort måtte si opp mange dersom de fortsatt må holde stengt. Klyngen av Oslo-museer, med blant annet Norsk Folkemuseum, Nobels Fredssenter, Munchmuseet, Astrup-Fearnley-museet og Kon-Tiki-museet, har gjennom mange år bidratt til at turistene har strømmet til byen og lagt igjen penger i hoteller, restauranter osv. Det vil ta lang tid før turistene som utgjør en stor del av deres besøkstall kommer tilbake. Disse institusjonene står nå i stor fare for å få uopprettelig skade på økonomien grunnet kombinasjonen av at turistene uteblir og en nedstengning over tid. Dette vil med stor sannsynlighet gå utover arbeidsplasser, publikumstilbud og forvaltning av samlinger hvis ikke noe nå gjøres for å bedre situasjonen deres.

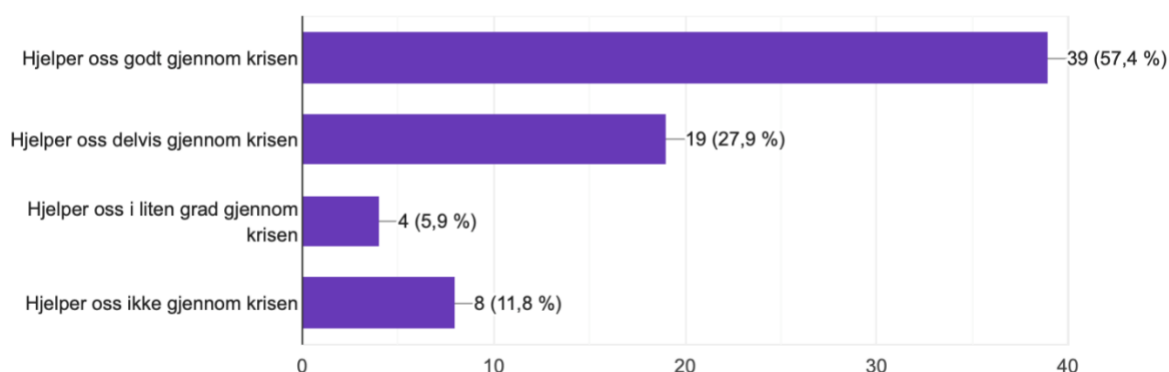
Ett sentralt virkemiddel for gjenåpningen er at alle museene i det nasjonale nettverket behandles likt og gis økning i driftstilskuddet, på linje med og etter mønster av museene med over 60 % offentlig støtte. På den måten får de mer forutsigbare økonomiske rammer, og settes i stand til å utføre samfunnsoppdraget med å gi befolkningen opplevelser i en

vanskelig tid. De vil da også få anledning til å søke kompensasjon for lokalt vedtatte nedstenginger, noe de med under 60 % støtte ikke kan nå.

21. Hva slags effekt har ordningene/tiltakene for ditt museum?

68 svar

Vi vil understreke at det er et begrenset antall museer som rammes av dette skillet og at innlemming av den vil gi likebehandling og forutsigbarhet. Blant KUD-museene er det rundt ti institusjoner som har under 60 % offentlig støtte. Blant disse er Norsk Folkemuseum, Nobels Fredssenter, Henie Onstad Kunstsenter, Astrup Fearnley-museet, Blaafarveverket, Baroniet Rosendal, Norsk Skogfinsk museum og Kistefosmuseet. Sistnevnte har i motsetning til de andre i denne gruppen har klart seg svært godt på grunn av betydelig publikumsvekst knyttet til mulighetene nybygget The Twist har gitt. Kon-Tiki-museet og Frammuseet har på sin side ikke offentlig støtte og har en enda mer krevende situasjon enn de som har noe offentlig støtte. Kunnskapsdepartementets museer og sentra og museene under Oslo kommune har også hatt et krevende år, og kan trenge å komme i Regjeringens fokus.

Museene er aktører som driver løpende drift med forvaltning og formidling av kulturarven. Det er stor forskjell mellom dem og aktører som er prosjektbaserte arrangører. De etablerte støtteordningene derimot, er mer tilpasset prosjekter enn løpende drift, med unntak av ordningen for museer med over 60 % offentlig støtte.

De viktigste utfordringene myndighetene bør fokusere på i prosessen med gjenåpning av museene er:

- Å erkjenne at museenes vanlige publikumstilbud ikke er arrangementer. De har imidlertid arrangementer av ulik slag, som i likhet med det ordinære tilbudet berøres av de til enhver tid gjeldende bestemmelsene for arrangementer.

- Museene er svært gode på smittevern og representerer ikke høy risiko for smittespredning. Museumsforbundets undersøkelser viser at publikum i 2020 i liten grad har opplevd museumsbesøk som utrygt, men vi frykter at langvarig nedstenging vil øke frykten for å gå på museum i befolkningen. Det må gis mer tillit til sektoren på dette området i gjenåpningen av museene og kulturlivet generelt.
- Museumssektoren har i for liten grad blitt tatt med i dialogen med helsemyndighetene i utarbeidelse av tiltak og vurderinger av om sektoren må stenge ned. Det har vært større fokus på arrangørfeltet, og det er nyttig i en gjenåpningsfase å se museenes viktige rolle som møteplasser i hverdagen og utenfor arrangementsrammen. Økt kunnskap hos helsemyndighetene vil kunne gi bedre forståelse for hvordan museumssektoren drives og gi bedre grunnlag for beslutninger om tiltak.
- Bestemmelser knyttet til skolebesøk og formidling til skolene (DKS og egne opplegg) må avklares. Mange museer har i 2020 avlastet skolene i deres vanskelige hverdag. Vi foreslår at skoleklassene på museumsbesøk defineres som «på skolen» og at reglene som gjelder i klasserommet gjelder for fysiske skoleopplegg på museene. Dette er en del av museumsdriften som defineres som formidling/opplæring, og bør dermed kunne gjennomføres dersom smitteverntiltak kan etterstrebes. Dette gjelder også i de tilfellene museer er arenaer for videregående opplæring, for eksempel i yrkesfagene. Mange museer har i 2020 lagt inn ekstra ressurser for å få til trygge og gode opplegg for skolenes ulike behov.

Bransjespesifikke behov og tiltak som kan fremme åpning og veg ut av krisen:

- Stimuleringsmidler til arrangementer kan hjelpe enkeltmuseer, men stimuleringsmidler til omstilling og nyutvikling innenfor publikumsutvikling, mangfoldstiltak og forskning er eksempler på tiltak som ville treffe bredere i sektoren.
- Ett annet tiltak er omstilling til digital formidling og ulike digitale tiltak. Museene har lært mye nytt i 2020 som er et godt utgangspunkt for videre utvikling, men det trengs både kunnskap om nye medier, formidlingsmåter, samt avklaring av opphavsrettslige og avtalemessige forhold knyttet til formidling og digital deling av samlingene.

- For å kunne gjenåpne og holde mange anlegg oppe sommeren 2021 kan museene trenge ekstra ressurser til å leie inn studenter, ungdommer samt fremmedspråklige som ekstrahjelpere. Selv om mange av museene, som har fått støtte gjennom ordningen for museene med mer enn 60 % offentlig støtte, ikke har måttet permittere viser Museumsforbundets undersøkelser at mange har satt nyansettelser på vent og at mange har ikke økonomi til å ta risikoen med å ansette sommervikarer. Flere av museene med under 60 % offentlig støtte, vil få store utfordringer med å holde åpent som normalt dersom de ikke sikres midler til å opprettholde driften og får ekstra støtte til å holde anleggene åpne i 2021.
- Museer kan også trekkes inn i arbeidet med sommerskoler og tilbud for elever der studenter trekkes inn som arbeidskraft. Dette kan til dels knyttes til punktet over. Det vil gi gode tilbud til sårbare grupper og verdifull erfaring for studenter som ser for seg en fremtid innen museums- og kultursektoren.

Norges museumsforbund har siden mars 2020 gjort flere undersøkelser av museenes erfaringer med koronapandemien. Vi legger ved et foreløpig utkast av resultatene fra den siste undersøkelsen. Den vil relativt raskt bli publisert i en oppdatert form når de siste svarene er kommet inn. Da vil vi også komme med vår årlige hurtigstatistikk over museumsbesøket i 2020.

Museumsforbundet bidrar svært gjerne med ytterligere informasjon og kunnskap om sektoren til det videre arbeidet med gjenåpning av kultursektoren og museene.

Med vennlig hilsen

Cecilie Øien
styreleder

Liv Ramskjær
generalsekretær